

איבעיא להו מהו לבעול בתולה בשבת. ומסיק תלמודא והלכתא מותר לבעול בתולה בשבת

זה גודל. פי' בקונטרס לענין זהו יד דמנורע ואין נראה דאם כן הוה ליה למימר זה בזה ועוד דאפילו לא מהלך מלי משוי על בזה שהוה קצר מכולם ונראה דלענין קמילה קאמר כדמתן (מנחות דף יא.) מוחק בגדול מלמעלה אבל בידו אחרת לא יוכל לעשות דבעינן עבודה בימין:

מהו לבעול בתולה בשבת. אף על גב דתקנו שיהא בתולה נשאת כרביעי מכל מקום אם אירע לו שלא בעל צליל חמישי לא חייבוהו חכמים להמתין עד יום חמישי אחר או עד יום ג' להכי בעי אס מותר לבעול בשבת אס לאו אע"ג דמיניא לעיל ומפרישין מתן מן הכלה לילי שבת תחלה מפני שהוא עושה מצורה ותניא נמי בלדך דרייתא זין כך וזין כך לא יבעול לא בערב שבת ולא כו' פי' בקונטרס דלא הוה ידע לה א"י ידע לה ובעי היכי הלכתא דאיכא למימר דפליגי בה ר' יהודה ור"ש ומיהו על כרחך נראה דלא ידע הכרייתא דחיישין שמה ישחוט זן עוף דלי הוה ידע לה מאי קמיבעיא ליה הא בהא לא פליגי ר' יהודה ור"ש והא דלא פשיט מינה לצסוף משום דמשכת תנאי דפליגי עליה: **דם מיפקד פקיד או חבורי מיהבר.** טעמא דחבורה לא כפרשיי דפירש צפרק שמונה שריצים (שבת קז.) דחייב משום לוצע גזי ח' שריצים דתנא דהס נכר דהס אע"פ שלא יצא וקשה לר"י דבאלו טריפות (טולין מו.) צשמעתא דריאה תניא וסאר שקלים ורמשים עד שילא מהס דו והשתא דהס מאי לוצע איכא הא לית להו עור וה"ג מאי לוצע איכא בהך חבורה וכן גבי חבורה דמילה לא שייך לוצע ועוד דעל כרחך לשמואל איכא טעמא אחרונה דצפרק כלל גדול (שבת עה.) וסא קאמר דשחוט לא מחייב משום לוצע אלא משום נטילת נשמה אלא טעמא דחבורה הוי משום נטילת נשמה דקאמר שמואל הוה רב דלמור ההס טעם לוצע אף משום לוצע קאמר ונטילת נשמה אין לפרש דטעמא משום הכחשה שמחלישו ונטול קלת נשמתו דהכא אין לריך לתלישות האשה ומיהו איסורא דקאמר הכא איכא למימר דהויא דרבנן אבל גבי מילה משמע דאיכא איסורא דאורייתא בחולאת דם דאמרינן צפרק ר' אליעזר (שם קג.) הא אומנא דלא מייך סכנתא הוה ובעברינן ליה פשיטא מדקא מחללין שבת עליה מהו דתימא דם מיפקד פקיד קמ"ל דחבורי מיהבר ופי' הוה משום הלשה ליה כילול שבת דהויא מלאכה שאין לריכה לגופה דאין לוריך להחליש המיניק ונראה לר"ת לפרש דהולאת דם חשיבה נטילת נשמה כי הדם הוה הנפש וכשנטול מקצתו נטול מקצת נשמה וקשה לר"י דאמר צפרק כלל גדול (שם עה.) וסא גבי הלד חלזון והפועלו ולחייב נמי משום נטילת נשמה ומשני מתעסק הוה אלא נטילת נשמה דכל כמה דאית ביה נשמה טפי ניחא ליה כו' ולפי זה אפילו הוה חי גמור הרי יש כאן נטילת נשמה ואומר ר"ת כי דם חלזון שצובעין בו הוה מיפקד פקיד ועל אותו אינו חייב משום נטילת נשמה ועל שאר הדם שמחזר חשיב ליה מתעסק:

לדם הוה צריך ושרי. וא"ת והא פסיק רישיה הוה לענין הפתח וי"ל שיכול להוציא הדם בלא עשיית הפתח פי' ר"ת שצריך להוציא הדם בלא שיכולך פעם אחרת כשיבעול ולפירושו לקמן דקאמר דם חבורי מיהבר אי לדים הוה צריך ואסור אף על גב דהויא מלאכה שאינה לריכה לגופה דשריא צפרקא לריכא גבי מורסא הכא גבי מנזה אסור ומיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרמי מקלקל חבורה ודבר שאינו מתכוין וקשה דצברירה אסר ר' יהודה אע"ג דאיכא תרמי דאין מתכוין נמי הוי כדאמרינן בשילהי פ"ק דחגיגה (דף י.) דמוקי הך דחופר גומא ואין לריך אלא לעפרה דפטור אפי' כו' יהודה דמחייב מלאכה שאינה לריכה לגופה וטעמא דפטור דמקלקל הוה וצפרק י"ט (ביצה כג.) וסא אסר רבי יהודה קירוד אף על גב דאין מתכוין ומקלקל ויש לומר דהכא שרי טפי משום דאיכא גבי מנזה נמי היכא דאיכא תרמי שרי וגבי חריך יש להעמיד כגון שאינו מקלקל לגמרי אלא מתקן קצת דמשוי גומות מזד אחד וגבי קירוד נמי צמה שמוציא דם מיקל לכהמה קצת כמו דם הקזיזה:

את"ל ה"ב רבי יהודה מקלקל בחבורה הוא ב'. משמע דאי הלכה כרבי שמעון שרי אפילו הוה מתקן כיון דאין מתכוין וקשה דבשילהי פרק ספק אכל (כרימות יט.) וסא אמר לרבי שמעון הוהיל ומקלקל חבורה חייב מתעסק נמי חייב ומאי שנא דאין מתכוין פוטור רבי שמעון בחבורה טפי ממתעסק וי"ל דמתעסק שמתכוין למלאכה לא מיפטור בשבת אלא משום דאין זה מלאכת מחשבת ומשום הכי חייב לרבי שמעון מתעסק בחבורה כמו מקלקל בחבורה דמחייב רבי שמעון אע"ג דאין זה מלאכת מחשבת ולהכי תלינן ליה במקלקל

יניח אצבעו. שהיא שפוייה כחיד: מ"ט. כלומר צמאי דומות כיתידות: אי נימא דמחלקן. שמחולקות זו מזו ואין מחזרות יחד: **הדא הדא למילתיה.** קושיא היא. כל אחת יש בה לוריך ואף בצורכי גבוה: זו זרם. מן הקטנה מודדין זרם של חושן: זו קמילה. מאצבע שאכל הקטנה מתחילין לקמוץ חופה שלש אצבעות על פס ידו הקמילה והאמה והאצבע וקומץ: זו אמה. מהגדולה מודדין אמת צנין ואמת כלים: זו אצבע. למתן דמיס של חטאת דכתיב ביה באצבעו (ויקרא ד.) זה גודל. לכהן יד דאהרן (שם ח) ודמנורע (שם ט.) משופס. אגוישד"ש צלע"ו: אליה. צער שצסוף האזן: נפוס סהילה לאצרים. רכות ודקות ליות מכולם. והכי נמי אמרינן צמכת ע"ז (דף לה.) הא עובד כוכבים דחריך רישא שרי למיכל אפילו מריש אורניה ואע"פ שממהר ליבשל: **מהו לבעול צחולה.** לא שמיע להו הך מתניתא דלעיל"ז. א"י שמיע להו ומייבעיא להו הלכה או אין הלכה: **מיפקד פקיד.** כמו פקידון כנוס ועומד ואינו נבלע צדופני הרחם להיות יציאתו על ידי חבורה אלא שפתחו נעול צפניו ופתחין לו ויוצא: או חבורי מיהבר. דם בתולים היוצא על ידי חבורה הוה צא שהדופן מתפרק מחבורו: **אם סימלי לומר** משום פקיד. ואין צו משום חבורה כוונת המוציא למאי לדים הוה צריך ומתכוין להוציא: **ושרי.** דהא מיפקד פקיד: או דלמא לפתח ואם סימלי. והכי הוה צנין ואסור: **ואם סימלי לומר לום הוה מתכוין.** ולא לפתח ומיהו על כרחך פיתחא ממילא הוי: הלכה כרבי יהודה. דצבר שאין מתכוין ואסור: או כר"ש. ומותר. וא"ת פסיק רישיה ולא ימות הוה הא פרינן לה לקמן וי:

יניח אצבעו באזניו והיינו דאמר ר' אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתירות מאי טעמא אילימא משום דמחלקן כל הדא וחדא למילתיה עבידא דאמר מר (א) זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זה גודל אלא מה טעם משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אוזן כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה ת"ר (א) אל ישמע אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהן נכוות תחלה לאיברים איבעיא להו מהו לבעול בתולה בשבת דם מיפקד פקיד או חבורי מיהבר ואם תימצי לומר דם מיפקד פקיד לדם הוה צריך ושרי או דלמא לפתח הוה צריך ואסיר ואם תימצי לומר לדם הוה צריך ופתח ממילא קאתי הלכה כר"ש (א) דאמר דבר שאין מתכוין מותר (א) או הלכה כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואם תימצי לומר דם מיפקד פקיד לדם הוה צריך ושרי או דלמא להנאת עצמו הוה צריך ודם מימילא קאתי הלכה כרבי יהודה או הלכה כר"ש ואם תימצי לומר בחבורה הוה ואם תימצי לומר למקלקל הוה אצל הפתח או מתקן הוה אצל הפתח או חבורי מיהבר לדם הוה צריך ואסור או דלמא להנאת עצמו הוה צריך ודם מימילא קאתי הלכה כרבי יהודה או הלכה כר"ש ואם תימצי לומר בחבורה הוה ואם תימצי לומר למקלקל בחבורה הוה במקלקל הלכה כרבי יהודה או

יוצא ואף אין פתח נפתח הליך לאו פסיק רישיה ולא ימות הוה: **ואם הלכה כרבי יהודה.** אכתי איכא למייבעי דקיימא לן (שבת ד' קז.) כי אמר רבי יהודה צמתקן אבל במקלקל אינה מלאכה ויש לשאול על פתח זה אם תקון הוה אלא או קלקול הוה אלא שהצמולה חשובה מן הבעולה: **ואם מקלקל הוה ל"ג.** דאי מקלקל לדברי הכל מותר שאין לך מקלקל חייב אלא חובל ומצער אליבא דרבי שמעון והכא לאו חובל הוה דהא צמ"ל דם מיפקד פקיד בעי לה ואולי: **ודם ממילא קא הוי.** הוה אינו מתכוין להוציא אבל הוה יוצא ומלאכה חבורה נעשית שלא בצוונה: **הלכה כרבי יהודה.** צבר שאינו מתכוין ושמה מתקן הוה ואסור: או הלכה כר"ש. דצבר שאין מתכוין מותר: **ואם סימלי לומר הלכה כרבי יהודה.** קלקול הוה ומותר או תקון הוה ואסור ואפי' אס קלקול הוה יש למנזר דאיסור אס צצבר שאין מתכוין סבירא לן כרבי יהודה ובמקלקל בחבורה סבירא לן כר"ש דמחייב דאמרינן כל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומצער ואוקימנא כר"ש צפרק האורג (שבת קז.): **הלכה כרבי יהודה במקלקל.** ומותר דכי אמר רבי יהודה דצבר שאין מתכוין אסור צמתקן אבל במקלקל לא אמר: או

וא"ל שיכול להוציא הדם בלא עשיית הפתח פי' ר"ת שצריך להוציא הדם בלא שיכולך פעם אחרת כשיבעול ולפירושו לקמן דקאמר דם חבורי מיהבר אי לדים הוה צריך ואסור אף על גב דהויא מלאכה שאינה לריכה לגופה דשריא צפרקא לריכא גבי מורסא הכא גבי מנזה אסור ומיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרמי מקלקל חבורה ודבר שאינו מתכוין וקשה דצברירה אסר ר' יהודה אע"ג דאיכא תרמי דאין מתכוין נמי הוי כדאמרינן בשילהי פ"ק דחגיגה (דף י.) דמוקי הך דחופר גומא ואין לריך אלא לעפרה דפטור אפי' כו' יהודה דמחייב מלאכה שאינה לריכה לגופה וטעמא דפטור דמקלקל הוה וצפרק י"ט (ביצה כג.) וסא אסר רבי יהודה קירוד אף על גב דאין מתכוין ומקלקל ויש להעמיד כגון שאינו מקלקל לגמרי אלא מתקן קצת דמשוי גומות מזד אחד וגבי קירוד נמי צמה שמוציא דם מיקל לכהמה קצת כמו דם הקזיזה:

(א) מנחות יא. (ב) ג' וסא ד"א זוטא פ"ד, (ג) יבנה כב. (ד) שבת מא: וש"ן, (ה) ד' ודף ג. (ו) ופי' חוס' צבורות כד: ד"ה ופי' (ז) ו' למא שם הא' לישנא,

גליון הש"ס

גמ' או הלכה כר"י דאמר דשא"מ אסור. ע' פסקים כה ע"כ מ"ה לא אפסר:

לעני רש"י

אגוישד"ש [אגוישד"ש]. מחרדות.

מוסף רש"י

זו זרת. אצבע קטנה ממנה מחיל זרת, וי"מ למדת חשן זרת ארכה (מנחות א.). זו קמיצה. ממנה מחיל הקומץ, מחומו אצבע שאכל הקטנה (שם). זו אמה. ממנה מודדין כל אמות הבנין והכלס לפי שהיא ארוכה מטול, ושמי אמות היו בשוק הרינה, שמי מקלות שהן אמה ובהן מודדין אמות הבנין ואתן מקלות נמדדו באמות אצבע שהיא ארוך (שם). זו אצבע. לטבל הסבן אצבע דם (שם). זו גודל. לכהות דמנורע (שם). דבר שאין מתכוין מותר. והאי להנאת עצמו קא מחין (האורח ח"ב סי' ב. ב. הפרדס עמ' ד).